

פ א ב ג ד מ"י פ"א
מהל' עדות ה' ו':
פ ה מ"י פ"י מהל'
עדות הלכה ד סמנ
לאין מיד טור ש"ע ח"מ
ס' לה סק"ח ת:

מוסף רש"י

עד זומם. העיד בניסן
והחס נתמרי על עדות
זו (סנהדרין כו.). למפרע
הוא נפסל. כל עדות
שהעיד מניסן ואילך
פסולין, שהרי משהעיד
עדות זו הוא רשע (סו.).
מכאן ולהבא. משהחס
(סו.). חידוש הוא.
שנפסלין שנים בשביל שנים
שנאמרו עמו הייתם,
דמאי חוסי דקמנא להני
סמוך להני, אלא גזית
הכמוז הוא הלך אין לך
בו אלא משעת חידוש
ואילך, משעת שהחס (סו.).

רבינו הגנאל

דאו סלקא דיתא
מדאורייתא כיון דשעת
בה פורתא איתסרא לה
איך לאו דמרה קא טבח.
דחוינן בההוא פורתא
דשחית קמי דליחסר
מחייב בד' וה'. ואמ'
רב אשי לא תחזייה,
וטבחו כולו בעני וליכא.
ופרקין לה משמיה דרבא
בגון ששחט מיעוט סימנין
מבחוץ וגמרו מבפנים.
מתני' גב על פי שנים
וטבחו ומכר על פיון
ונמצאו זוממין משלמין לו
נת הכל כול'. עד אחד
מן הראשונים זומם, בטלה
לה עדות שאם אין גביה
איתמר, עד זומם אביי אמ'
למפרע הוא נפסל, מהויה
שעתא דאשהיה הוה ליה
רשע והתורה אמרה אל
תשחך ידך עם רשע, אלא
תחת רשע ער. פיר' בגון
ראובן שהוציא שטר על
שמע' בניסן שנת תשצ"ז,
שלוה ממנו כך וכך גומר,
וזמן השטר באחד בניסן
שנת תשצ"ז בירושלם,
ועדיו לוי והיהודי. ובה
לוי והיהודי בניסן שנת
תשצ"ח הועירו בבית דין
על כתב ידם ונתקיים
השטר ונתחייב שמע'
לפרוע. והלך שמע' הביאם
עדים באלול שנת תשצ"ח
והעידו כי לוי והיהודי
הלילו היו עמנו בבבל
באחד בניסן שנת תשצ"ז
ונעשו זוממין, כל עדות
שהעירו משעה שנתקיימה
עדותן בבית דין והוא אחד
בניסן שנת תשצ"ז, שיהינן
היום ולהלן עדותן בטילה.
ואי איפשר לומ' מאחד
תשצ"ח בו ביום נתבס
ונחמם, ומקודם לכן כשרין
היו ולא מפסדינן לכל מה
שהעירו להן מאחד בניסן
שנת תשצ"ז עד יום אחד
בניסן שנת תשצ"ח מספק.
וכן לכל שטר וכן לכל
עדות על פה, ולא פסלינן
ליה אלא מעת שנתגלה
עדותו בבית דין. רבא אמ'
מיכן ולהבא, ממאור שנת

דא"י ס"ד דאורייתא מבי שהיט בה כו'. משמע דאי הוה מדרבנן
חשיב דמרה שפיר ומתוך כך היה נראה לדקדק דמקרוצת
ע"ז אסורה בהנאה דאורייתא מדקאמר לעיל ור"מ שוחט לע"ז אמאי
מחייב כיון דשחט פורתא אסרה איךך לא דמרה קטנא ואי דרבנן
הוה חשיב שפיר דמרה ומיהו יש

לדחות דמקרוצת ע"ז * אפי' לא אסורה
בהנאה אלא מדרבנן חשיב ליה שפיר
לאו ידידה כיון דאסרו חכמים בכל
הנאות דאפילו קידש בו אין האשה
מקודשת כדתנן בתוספתא דקדושין
(פ"ד) המקדש ציין נסך (וצע"ז)
בערות לצוצים כו' אע"פ שקדש
בדמיהן אינה מקודשת אבל חולין
בעורה אי הוה דרבנן וקידש בו את
האשה מקודשת לכך חשיב דמריה
דכתיב האיש מקדש (קדושין דף נח.).
קמינ גבי חולין שנשחטו בעורה רבי
שמעון אומר מקודשת ופריך אלמא
קסבר רבי שמעון חולין שנשחטו
בעורה לאו דאורייתא כו' ומיהו איסור
אכילה דהויא ודאי דאורייתא יש
לדקדק משמעתין דלעיל דפטורי רבנן
שוחט לע"ז משום שחיטה שאין ראויה
ואי איסור אכילה לא הויא אלא
מדרבנן לא היה נחשב בכך שחיטה
שאינה ראויה כמו מעשה דשבת
למאן דאמר דרבנן ואל"ל דאי אסור
באכילה דאורייתא היינו על כרחך
משום דהוקשו למת מהאי טעמא נמי
תיאסר בהנאה כמת וי"ל כיון דכתיב
ויאכלו זבחי מתיים לאכילה איתקוש
ולא תהנה: **רבא אמר מכאן**
ולא הבא הוא נפסל. תימה [דנרישן]
חזקת הבתים (צ"ב דף לה. ושם *) אמר
זה אומר של אבותי (ה) וזה אומר של

דא"י ס"ד דאורייתא. היכי מתוך רבי יוחנן למתני' הא צפורתא קא
מתסרא לה: **כי קא מחייב**. בתשלומין: **אהווא פורתא**. מחייב דכי
היכי דהוי שחיטה לענין חולין בעורה בתחילתה הוי נמי טביחה לענין
תשלומין: וגמין צנפים. דאיכא וצנחוי' כולו קודם שנאסרה בהנאה:
בתנאי משלמין לו אם הכל. ובגמ"א
מוקי לה כשהוזמו מחלה על הטביחה:
והאחרונים משלמים ג' לשור. וכגון
שהוזמו אחרונים מחילה דאי עדי
גניבה הוזמו מחילה בטלה לה עדות
טביחה דלמלא צעלים מכרוהו לו
וכי מיתזמי אמאי משלמין: **צעלה**
עדות שניה. והוא משלם כפל משום
ראשונים והן פטוויין לאין עדים
משלמין ממון עד שזוממו שניהין: **צעלה**
כל העדות. והוא פטור והן פטורין.
ואפי' תזרו והוזמו אחרונים אחרי כן
אין משלמין שהרי צעלה עדותן כבר
והוכחו לכיון דלא גנג לא טבח
ואהכי לא מחייבו אלא אעמנו הייתם
שקמרו גופה של עדות. וכ"ש אם
הוזמו שנים הראשונים מחילה שעדות
שניה צעלה אלא שזמן שלל הוזמו
אלא אחד בטלו שתייהן אצל כשהוזמו
שניהם לא צעלה עדות ראשונה אלא
משלמין כפל: **גב' למפרע נפסל**
העיד בניסן והחס על עדות זו באייר
כל העדיות שהעיד צינפים פסולות
דמשעה שהעיד עדות זו נפסל: **מלאן**
ולאנא. משהזום: אל פסל. ידך עם רשע:
פסידא

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דציית
להני ציית להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי פבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והבא היינו טעמיה דרבא
משום

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דציית
להני ציית להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי פבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והבא היינו טעמיה דרבא
משום

הוא נפסל עד זומם חידוש הוא דהא תרי ותרי נינהו מאי חזית דציית
להני ציית להני הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך איכא דאמרי רבא
נמי כאביי פבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל והבא היינו טעמיה דרבא
משום

(א) סנהדרין כו. ג. (ג) שמות
כא. א. (לקמן עג.).
(ד) (מסכת ג.א. ט) (ד"ה)
א"ל. (ו) וזומם לישב דלא
לימא יהוא דמ"ה איירי
דהעידו מוך כדי דיבור.
העמק מחלוסי גרסאות,
(ז) דרוקא גבי הומה אמרינן
מכאן ולהבא דחדוש ולא גבי
העמק. העמק מחלוסי
גרסאות. (ח) ומשעת העדות
עד הומה כמחשבים והו
ספק פסולין. העמק מהני,
(ט) ג"מ וכן הוא בתוס'
פסק ח"ה.

תורה אור השלם

1. לא תשא שמע שוא
אל תשחך ידך עם רשע
לקחת עד הקים:
שמות כב א

הגהות הב"ח

(א) 'חוס' ד"ה רכא וכו' זה
אומר של אבותי ואבולתי
שני חזקה זה אומר של
אבותי ואבולתי שני
חזקה האי צייתי מסדי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דאי וכו' אפי'
לא אבורה בהנאה אלא
מדרבנן. עין חולין דף קטו
ע"ה תד"ה חלה ממרתו:

רבינו הגנאל (המשך)

שלא לפסלם מאחר שלא
נתברר האמת עם מי מהם,
אלא חידוש הוא שחרישה
תורה להאמין האחרונים
ולפסול הראשונים, אין לך
בהם אלא משעת חידושם.
וראינו מי שהורה שאין
העדים נעשין זוממין אלא
עד שידרו למיזמן או
ישתקו, שנמצא שתיקוהן
הוראתן. וטכנו על זו
ששנונו אין העדים נעשין
זוממין עד שיימרו את
צמנן. ואית עליהו פירכא,
שאם כך הוא שאין העדים
נעשין זוממין עד שיעידו
כי אמת דברי המזימין,
אי ישתקו כענין הוראה,
לא ימצאו זוממי זוממין
לעולם, כי מאחר שהודו
להן כי אמת אותו היום
היו עמקו בבבל היאך
יכולין להביא עדים אחרים
לעיד כי באותו היום היו
בירושלם, וזה דבר ברור
הוא דבריו רבותינו כי
המודה דבר, עדות שאי
אחה יכול להזימה היא.
ופירוש משנתינו בשנינו
עמנו היה ההורג או
הנהרג, אמרה המעשה כי
אינן נעשין זוממין אלא עד
שיימרו את העדים עצמן,
כיצד שיאמרו לעדים אתם
הייתם עמנו (באותו יום)
במקום פלוני. תלמוד
אין ישראל יהיו עומדין
ומעידין עליו בעשרה
בניסן שגב שור באחד
בניסן טבח ומכר בעשרה
בניסן חזמוו בטי' כל
עדות שהעירו מעשרה
בניסן עד ט"ו בניסן
למפרע הרי אלו פסולות.

והיא כאביי שאמ' למפרע הוא נפסל. והוא סיוע לפירושינו שאין נפסל אלא משעה שנתקיימה עדותן בבית דין.